

ERŐSÖDJÜNK!

Az iskolai és iskolánkívüli ifjúság
testi, szellemi és erkölcsi nevelése.

JELSZÓ: minden népnek ereje ifjúságában van.

Írta:

BODÓ JÁNOS százados,
a szegedi katonai kerület ifjúsági testnevelési előadója.

Szerző saját kiadása.

Juhász István könyvnyomdája Szeged
1919.

Előszó.

Az ifjúságunkban van nemzetünk jövője!

Szenvedéseink e nehéz korszakában, amidőn ezeréves hazánk megmaradt romjaiból kell felépíteni az új, a viruló és boldog Magyarországot, a terhes munka nagy része már a jövő generációra hárul. Szinte természetfölötti testi és lelki erővel kell ellátni ifjainkat, hogy eme nemes feladatot majdan eredményesen elvégezhessék.

Sokat mulasztottunk az ifjúság nevelése tekintetében a múltban, okuljunk a jelenből és dolgozzunk a jövőben.

Erősítsünk, hogy erősödjünk! . . .

Szeged, 1919 október hava.

A szerző.

Bevezetés.

A spártaiak a „mens sana in corpore sano“ elvének radikális megoldására Sparta közelében fekvő Taygetos hegy ormait használták fel, ahová a nyomorék gyermekeket kitétték.

Azóta hosszú idő múlt el. A civilizációnak oly fokára léptünk, ahonnan az emberi élet értékelése már sokkal humánusabb szempontokból történik, tehát a testi nevelés terén az eszközök megválasztása is emberibb kell legyen.

A testi nevelés jelentőségét megadja az emberi fejlődés története.

Az ősember természetes életmódot élt. Táplálékának előteremtése végett sokat vadászott, halászott, vagyis legtöbbet a szabad levegőn tartózkodott. Primitív életmódjában érintetlen maradt az idegzete, testi fejlődésében mi sem gátolta.

Az idők folyamán, a létküzdelem fokozatosan növekedő harca, a gondok szaporodása, a mindennapi robotmunka stb. mindinkább eltávolították az embert a természetes élettől. A kulturális előrehaladással, a testi és szellemi munka hatványozódásával csupán a lélek nyert, a testi élet gondozása mindinkább háttérbe szorult.

Az iskolák az élethez csak a szellemi felkészültséget szolgáltatták s elmulasztották párhuzamban a szellemi erővel, az egyensúlyozó testi erőt is megadni.

Ezen egyéni, társadalmi és állami életre egyaránt kiható hátrányosságát pótlendő, elsőrendű és közös érdekünk, hogy jövőben a lélek kiépítése mellett, a test minőségbeni kifejlesztése is nagy gonddal történjen, vagyis: a test és lélek teljes harmóniáját kell biztosítanunk.

Jól tudjuk, hogy Magyarországon a testi nevelés teljesen elhanyagolt stádiumban van. Mert ama körülmény, hogy némely iskolában ambiciózus tornatanárok esetleg lelkes hévvel, önszorgalomból foglalkoznak az iskolai ifjúság intenzív testi kiképzésével, az az összifjúság szempontjából oly elenyésző

kis eredmény, hogy állami szempontból való mérlegelésnél számba sem jöhet.

Ha a nyugateurópai államoknak az ifjúság testi nevelése érdekében tett eddigi intézkedéseit és e célból létesített intézményeinek*) működését figyelemmel kísérjük, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy mi az ifjúság testi nevelése terén vajmi keveset cselekedtünk.

A régi görögöknél és rómaiaknál az ókorban mondhatni sokkal eredményesebb volt az ifjúság testi nevelése, mint nálunk a jelen korban.**)

Sír a lelkem, ha visszagondolok ama alkalmakra, amikor a világháboru rengeteg sorozásain módomban állott az ifjú nemzedéket, a jövő generációt testi állapotában megvizsgálhatni. A számadatok szomorú statisztikája igazolja, hogy a férfi test tökéletes fejlettségének mily kis százalékát találjuk meg a mai magyar ifjúság tömegében.

A magyar faj erősítése, nemesítése gyors intézkedéseket kíván. Meggyengült nemzeti erőnk feljavítása végett szívünk egész melegeivel ifjúságunkat kell körül venni, hogy oly testi és lelki erőhöz juttassuk őket, amely feltétlenül szükséges ahhoz, miszerint ezeréves dicső hazánkat nehéz szenvedéseiből egy szebb jövő nyugalmas, boldog révébe vezessük.

A régi kormányok és a társadalom eddigi közönyösségének tudható be, hogy e nagy fontosságú nemzeti kérdéssel oly keveset törődtek. Az ez irányú társadalmi akciók oly szűk keretekben mozogtak, hogy az egész testnevelési törekvés csupa kísérletezésekből állott. Általános jelenség volt mindenfelé, hogy az ifjúság szellemi túltömésével a testi nevelést teljesen háttérbe szorították. Pedig csak ép testben lehet ép lélek!

*) így: Németországban a „Jungdeutschland“, „Wehrkraft“. „Jugendverein“, „Deutsche Turnerschaft“ stb. Angliában a „boy scout“ intézmény, Svájcban a szövetségi, vagy kantoni tornaegyletek, Franciaországban a „Sociétés de preparation militaire“, stb. ifjúsági egyesületek, Dániában minden falunak van tornacsarnoka és játéktere stb.

**) Ezen állításom megvilágítására szolgáljanak a következő számadatok: 1910. évi népszámlálás adatai szerint a 6—18 éves férfi lakosság száma Magyarországon 2 576,817 volt. Ezek közül iskolába járt az 1913—1914 tanévben: 1.144,309, akik közül kerek számban 1.000,000 tanuló részesült igen szerény mértékben testi nevelésben, vagyis a 6—18 éves férfi lakosság 39 százaléka.

Középiszkolába 118,800 ifjú járt, a számításba veendő 10 százaléka. Felsőbb iskolába 28.000 azaz 2.5 százalék. — Összegezve a számadatokat, Magyarországon a 6—18 éves férfi lakoságból testi nevelésben egyáltalán nem részesült: 61 százalék.

Testi nevelést kapott :

6- 12 éves korig 26.5 százalék)

6—14 éves korig 10 százalék) összesen 39 százalék.

6—18 éves korig 2.5 százalék)

A tanügyi közegek szinte ellenszenvesen fogadtak minden olyan intézkedést, amely a szellemi oktatás némi redukálásával, a testi nevelést célozta. Hogy egy példát említsek : az iskolákban a jáidékelután rendszeresítése mennyi küzdelembe került s akkor is sok helyen csak papíron volt és van meg.

Ha az ifjúság testi nevelése terén csupán az utóbbi évtizedek mulasztásait vizsgáljuk, úgy annak okát három körülményben állapíthatjuk meg.

Á kultuszministerium kebelében működő Országos Testnevelési Tanács ezideig semminemű gyakorlati irányú produktív munkát nem végzett. Minden ténykedése egy csomó elméleti tanulmányoknak füzetekben való kiadásában merült ki.

A másik hiba, hogy az ifjúság testnevelésének a tanterületi főigazgatóságoknál, a tanfelügyelőségeknél nincsen hozzáértő szakreferense, aki képzettségével és kellő agilitással a testnevelés gyakorlati végrehajtását szorgalmazná, ellenőrizné és irányítaná.

Végül talán a legnagyobb mulasztás abban rejlett, hogy nem történt megfelelő gondoskodás arra nézve, miszerint az iskolák kellő számú képzett tornatanárral láttassanak el, illetve hogy a tanítóóság a szükséges testnevelési ismereteket elsajátítsa.

Az ifjúság testi nevelésének feltételei.

Az ifjúság testi nevelésének eredményessége érdekében a következő feltételek megvalósítását tartom szükségesnek:

1. Atesti nevelés állami megszervezése.

a) A közoktatásügyi ministeriumban a testi nevelés ügyeinek vezetésére egy külön osztály létesítendő, amelynek minden tagja a testnevelés képzett szakembere legyen. Innen intéznék központilag az egész ország mindkét nembeli ifjúságának test* nevelését, szervezését, irányítását és vezetését.

A testnevelési osztály felállításával megszüntetendő volna az Országos Testnevelési Tanács működése, amely tanács félig hivatalos, félig magán intézmény lévén, — s mert tagjai csak tiszteletbeli alapon és nem hivatásszerűen foglalkoztak a nagy kérdéssel (már az eddigi személyi összeállítás sem volt szerencsés) — úgys csak improduktív munkát végzett.

b) Minden tanfelügyelőséghez, tankerületi főigazgatóság-hoz egy testnevelési szakreferens osztandó be, aki szakismeretei révén gondoskodik arról, hogy a közoktatásügyi ministerium testnevelési rendeletei ne csak írott malasztok maradjanak, hanem azokat tényleg gyakorlatilag foganatosítsák. Ellátná tehát az illetékes tankerületnél a testnevelés összes adminisztratív ügyeit, amellet úgy az iskolai, mint az iskolán kívüli ifjúság testi kiképzését állandóan éber figyelemmel kíséri, irányítja és eredményében előmozdítja.

c) Minden városban a kultúratanácsnok mellé szintén egy testnevelési előadó volna rendszeresítendő, hogy a város ifjúságának nagy tömege mennél gondosabb testi nevelésben részesüljön.*)

*) A sorozási statisztika szerint a városok ifjúságából jóval kisebb percent alkalmas katonai szolgálatra, mint a falubeliéknél. E körülmény teszi indokolttá, hogy a városi ifjúság testi kiképzésével sokkal intenzívebben foglalkozunk.

Németországban a háború előtti adatok szerint kisvárosok 14 százalékig, középvárosok 17 százalékig, nagy városok 35 százalékig, München, Berlin és Frankfurt a ML 50 százalékig kevesebb alkalmas újoncot szolgáltattak, mint az megkívántatott volna. Ugyancsak Németországban 1909-ben a fálvakkból 60 százalék, a városokból pedig csak 51 százalék újonc találtatott alkalmasnak, amely arány nálunk is bizonynyára fennáll.

Minden város érdeke, hogy ifjúsága testileg mennél fejlettebb legyen, mert a testi erőben rejlő fölény magában foglalja a nemes versengés egyébbb sikeres kellékeit is.

2. *Oktató személyzet előállítása.*

Az országos tornatanár-képző főiskola haladéktalanul felállítandó, hogy végeredményében minden közép- és felsőbb iskolának okleveles tornatanára legyen.

Minden működő tanító és tanítónő egy testnevelési szaktanfob mon vegyen részi, hogy jövőben a testi nevelés már az ele; a iskola első osztályától kezdődőleg, tervszerűen és rendszeresen történjen.

A tanítóképző intézetek növendékei beható gyakorlati és elméleti testnevelési kiképzésben részesüljenek. Célszerű lenne a tanítóképzőt 5 tanévre kibővíteni, miáltal a növendékek az ötödik tanévben gyakorlati alapon mindama ismereteket elsajátíthatnák, amelyekre népoktatás szempontjából szükségük van (így: gazdasági, ipari, testnevelési, síb. kiképzést).

Szóval: minden iskolának meglegyen a szakképzett testnevelési oktatója.

A tényleges tisztek a testi kiképzésre felhasználandók — nem militáris célzattal, — hanem az oktató személyzet nagy hiányán segítő. A hadsereg jövő miliciaszerű kialakulása a tiszteket úgyis részben népoktatókká fogja avatni és így nemzeti, illetve népművelődési szempontból értékes támogatást nyújtanak a testi kiképzés terén is.

A fiatalabb tisztek mint oktatók, az idősebbek (akik arra alkalmasak) a járási és megyei testnevelési bizottságokhoz osztandók be.

A tiszteket a szükséges elméleti és gyakorlati testnevelési ismeretek elsajátítása végett testnevelési tanfolyamba keli vezényelni.

A tisztek eme szociális elhelyezése a nemes cél szolgálata mellett lehetővé tenné, hogy a létszám redukálása folytán fölösse vált tisztek megélhetése biztosítva legyen. A tisztek még arra is felhasználhatók, hogy bizonyos kulturális, ipari és gazdasági szakismeretek elsajátítása után az ifjúsági egyesületekben tantárgyakat előadjanak.

A fontosabb törvények ismertetését falvakban jegyzők (városokban hatósági tisztviselők), az erkölcsi nevelést a papok, gazdasági és ipari oktatásokat — a tisztek“ melleit — arra alkalmas szakemberek végeznék az ifjúsági egyesületekben.

Minden tárgyra a megfelelő oktató mindenütt előteremthető, a fő, hogy meglegyen elsősorban a testnevelésre a kiképző személyzet.

A tiszteknek népoktatók gyanánt való felhasználása anyagi szempontból akként volna megoldható, hogy minden város, község saját háztartásából fedezné a felmerülő fizetéseket (melyeknek egységes szabályozását a kormány eszközölné). Az oktató tisztek évi fizetése abszolúte nem terhelné meg a város, község, költségvetését s így pénzügyi tekintetben az államra semmi gond nem háramlana. Természetesen a tisztek mint állami tisztviselők (katonai nyugdíj éveik beszámításával) volnának alkalmazandók.

Az elbocsájtandó tiszt az elmondottak szerint a legértékesebben volna a polgári életben elhelyezve úgy az egyén, mint az állam érdekében.

3. A testnevelés egységesítése.

A testnevelés elé kitűzött magasabb célok megkívánják, hogy a testnevelés az egész ország területén belül egységes elvek, egyöntetű eszközök és egyforma módok mellett történjen. Ezért kell, hogy az ifjúság minden kategóriája részére egy-egy testnevelési útmutató álljon rendelkezésre, amely a testneveléssel kapcsolatban felöleli mindazon melléktárgyakat is, amelyek oktatása kulturális és gazdasági szempontból elengedhetetlen.

A tananyagot ne amateursportsmannok, hanem vérbeli szakemberek állítsák össze, figyelembe véve minden élettani, embertani, néprajzi, népművelődési, gazdasági stb. speciális szempontokat.

4. A szellemi nevelés ellensúlyozása a testi neveléssel.

A közép- és felsőbb iskolákban múlhatatlanul szükséges, hogy a testi kiképzésnek az elméleti oktatások rovására menél több idő szenteltesék.

A serdülő diákok elméleti túltömése — amelynek a gyakorlati életben vajmi kevés hasznát veszik — már oly túlzásba jutott a mai iskolai tantervezetek szerint, hogy alig esik egy-két óra hetenként a testi nevelésre.*)

Az iskolákban a testi nevelésnek nem szabad többé egy tehertöbblet jellegével bírnival, hanem a szellemi nevelés mellé méltó helyre kell felemelni.

A szabadban, nyílt helyen való oldalast a kedvező időszakban minden iskolában be kell vezetni (külföldön ez már régen meg van).

5. Közegészségügyi és népjóléti törvényeink sürgős reformálása.

Minden ország egészségügye olyan, mint amilyen az egészségügyi törvényhozása.

Közegészségügyünk intézményes alapját az 1876 : XIV. t.-c. és az azt részben módosító 1908 : XXXVIII. t.-c. képezik. Ha ezekhez hozzá vesszük még a különböző kiegészítő rendeleteket és azután a mai viszonyokra való tekintettel elfogulatlan bírálatot hozunk róluk, rájövünk, hogy a mai szociális igények ezekkel szemben sok új népjóléti, avagy egészségügyi intézkedéseket kívánnak,**) amelyek szinte elodázhatlanok. (Így az anya-, csecsemő- és gyermekvédelem, iskolai és ipari egészségügy stb.)

Éppúgy elengedhetetlen az önálló egészségügyi közigazgatás megszervezése a népegészségügyi ministerium keretén belül.

6. A torna felszerelés, sporteszközök biztosítása.

Minden iskolának (vagy többnek együttevén) legyen egy-egy sporttelepe, minden falunak is egy sporttere. Minden iskolának legyen egy jól berendezett tornaterme (lehetőleg mosdóval, fürdővel) és modern torna felszerelése. Vonatkozik ez a szükséglet az ifjúsági egyesületekre is.

*) Németországban, ahol a népegészségügyi állapotok jóval előrehaladottabbak mint nálunk, v. Vogl vezértörzsorvos adatai szerint egyévi önkéntesnek az iskolai ifjúságból csupán 30—40 százalék válik be. Eme megállapítás — amely nálunk bizonyára kisebb számokat tüntet fel — nemcsak közegészségügyi, de honvédelmi szempontból is megfontolandó.

**) Magyarország közegészségügyi állapotáról érdekes kritikai megvilágítást ad dr. Goldzicher Miksa egyetemi magántanár „Magyarország közegészségügyének reformja“ című munkájában.

Itt említtem meg, hogy sajnos, iskoláink nagy része a higiénia elemi követelményeinek sem felelnek meg (sötét, nedves, egészségtelen, kis tantermek) és ezért e téren rengeteg javítani valónk van. (Pedig már az 1868: XXXVIII. t.-c. e tekintetben igen helyes előírásokat tartalmaz, amelyek természetesen nem lesznek betartva.)

7. Közegészségtan oktatása.

Úgy az elemi,*) közép és felsőbb iskolákban, mint az iskolán kívüli ifjúságnál az egészségtan beható oktatás tárgyát képezze. A kor és értelmi előrehaladásnak megfelelően, a tananyag mindjobban kibővüljön. Oktatónak legalkalmasabb a tanszemélyzetet kiképezni. A tanár- és tanítóképzőkben az egészségtan mint elsőrendű tantárgy kezelendő. A működő tanerők pedig pótlólag egészségügyi tanfolyamot hallgassanak.

Az egészségügyi törvény mindössze a 42. paragrafusában a népiskolában baleseteknél az első segélynyújtást, az 1898—62686. és az 1905—56000 sz. ministeri rendeletek pedig a tuberkulózisról való oktatást írják elő; a középiskolák felsőbb osztályaiban pedig a közegészségtant, mint rendkívüli tantárgyat kívánják tanítani.

Törvényileg szabályozandó volna, hogy a rendszeres testi neveléssel kapcsolatban az egészségügyi nevelés már az elemi iskola első osztályától kezdődőleg történjen.

8. Az orvos szerepe az ifjúság testi nevelésénél

ideális cél: minden gyermek születésétől kezdve védkötelezettségéig állandó orvosi felügyelet alatt álljon. Időközönként minden ifjú orvosilag meg legyen vizsgálva (erről külön lajstrom fektetendő fel, amelynek rovatai a testi fejlődés minden szükségait statisztikáját megadják). Ingyenes gyógykezelés 21 éves korig.

Kívánatos volna megyénként egy-egy gyermekszanatórium létesítése, ahol minden betegségre meg volna a speciális gyógykezelés, ide volna utalandó valamennyi beteg szegénysorsú ifjú.

*) Japánban, ahol az ifjúság nemzeties irányú testi és erkölcsi nevelése mintaszerű, az elemi iskolai rendszabály I. §-a a következőket tartalmazza:

„Az elemi iskola célja az, hogy a gyermekeknek „testi fejlettségükhöz képest“ (!) megadja ez erkölcsi és népnevelési, valamint a mindennapi életben szükséges ismeretek alapját“.

Jelen tanügyi viszonyaink mellett hol tartunk még a tökéletes japáni neveléstől!

Az orvosok még arra is felhasználandók volnának, hogy oly egészségügyi népies, szemléltető szakelőadásokat tartsanak, amelyek alkalmasak arra, hogy úgy az ifjak, mint a szülők tiszta képet nyerjenek, hogy miként kell a testet helyesen gondozni, ápolni és a betegségek ellen védekezni.

Az Eü. t. 19. §-a szerint gyermekek egészségi állapota hatósági felügyelet és intézkedés alá tartozik. A 20. §. a gyermekek megbetegedésének esetén az orvosi gyógykezeltetés kötelezettségét követeli, de csak 7 éves korig! 7 éven felüli gyermekekről nincs gondoskodás, de egyébként is nagyon általános jellegűek ama határozványok, amelyek a gyermekek egészségügyére vonatkoznak. Sok pótolni valót találunk az E. t. ide vonatkozó határozványainál.

9. Az ifjúság testi nevelésének törvényes kötelezettsége.

Törvény mondja ki, hogy minden ifjú. köteles a testi nevelésben részt venni.

Az iskolánkívüli ifjúságnál a foglalkozási ágazatnak megfelelő legalkalmasabb időszak állapítandó meg a testi nevelés céljaira. (Pld. a földműves ifjúságnál a téli hónapok, iparosoknál egy hétköznapi délután).

10. Megyei testnevelési alap létesítése.

Az állam ama nagy terheket, amelyeket az ifjúság általános és rendszeres testi nevelése megkövetel, különösen a közel jövőben — súlyos anyagi gondjai közepette — nem lesz képes egymaga fedezni. Évétett célszerű lenne megyénként egy testnevelési alapot létesíteni, amelynek bevételét bizonyos megyei, városi és községi új adónemek és főleg magánosok pénzadományai képeznék. A nemes ügy érdekében megindítandó lelkes akció megértő nemes hazafiaknál bizonynyára szép anyagi eredményt biztosítana.

11. Összes iskolák államosítása.

A nemzeties irányú egységes testi, szellemi és erkölcsi nevelés megkívánja, hogy az ország összes tanintézetei államosítva legyenek.

Az elmondottakban röviden vázoltam ama feltételeket, amelyek szerint ezen fontos kérdés megvalósítását elképzelem. Evvel kapcsolatban szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a felnőttek sportegyesületeiben is kívánatos volna, hogy ne csak egy-egy sportágazatot kultiváljanak, hanem terjeszkedjenek ki — ha nem is intenzíven — az összes sportnemek űzésére, a tömegsportra, hogy az egyoldalúság a testi kiképzésben az egész vonalon beszüntetessék.

Mert például: tisztán footballozás nem szolgálja a teljes testi erősödést, viszont minden sportegyesületnek ideális alapokra helyezkedve, arra kellene törekedni, hogy az egész emberi test acélosodását mozdítsa elő.

A folyamatban lévő nagy reformmunkák közepette bizvást remélhetjük, hogy végre az ifjúság testi nevelése is radikális megoldáshoz jut, hogy mihamarább elérhetjük azt, miszerint a nemzet elültetett csemetéi méltó gondozással hatalmas terebélyé nővik ki magukat, hogy azután az idők minden viharát könnyű szerrel kiállják.

Lássunk hozzá mindnyájan a nemes munkához, hogy ezen eszményi szép törekvéssel segítségére lehessünk hazánk boldog felvirágoztatásában.

Az iskolánkívüli ifjúság testi nevelésének jelentősége.

Az iskolánkívüli ifjúság sorsa nálunk sajnos, a legmostohább. Szellemi, erkölcsi és testi nevelésére vajmi kevés gond fordítatik. Az állam, a társadalom, a szülők és a munkaadók közös kötelessége ezen kategóriába tartozó ifjúság helyes és céltudatos neveléséről gondoskodni.

A rendszeresített ismétlődő iskolákban még — bár itt is csak rövid ideig — valami primitív szellemi kiképzést kap az iskolánkívüli ifjúság, azonban testi nevelésük tekintetében ezideig mondhatni semmi intézkedés nem történt.

Csupán az iparos ifjúságnál tapasztalható, hogy magánakciók útján létesített munkás és egyéb testedző egyesületekbe tömörülve igyekeznek egy pár sportág kultiválásával testi egészségükön javítani, de egyrészt ennek egyoldalúsága, másrészt, hogy az e csoportba tartozó összifjúságnak csak elenyésző kis százaléka sportol: a szép törekvés végeredményében kevés hasznot hoz.

Az iskolánkívüli ifjúságot három főcsoportba oszthatjuk:

1. földművelő,
2. iparos (kereskedő) és
3. kis hivatalnok.

A földművelő ifjúság Magyarországon a legnagyobb létszámot adja.*) Ezen ifjúság bár hivatásánál fogva sokat tartózkodik a szabad levegőn, azonban egyoldalú munkája nagyon is rákényszeríti a rendszeres testi nevelésre. Mint agrikulturnális állam, gazdasági szempontból elsőrendű nemzeti érdekünk a termelő munka fokozása végett munkabíró, testileg erős generációt nevelni.

A földművelő ifjúság testi nevelésével praktikusán összekapcsolható a gazdasági és az általános művelődés fejleszté-

*) Az 1912. évi kormány megállapítása szerint az ország lakosságának 64,5 százaléka ős-termelésből él.

sét célzó ismeretek oktatása,*) miáltal testileg erős, szellemileg intelligens, lelkileg nemesen gondolkozó földműves osztályt nyerünk, amelyre nagy szükségünk van állami, honvédelmi és nemzetgazdasági tekintetből. Konzervatív természetű gazdálkodási rendszerünk kiküszöbölésével és a föld intenzív kihasználásával a többtermelés nagysága akként hatványozódik, amint a földműves népünket jövőben felkaroljuk.

Az iparos ifjúság egészségi állapota a legszomorúbb. Egyoldalú munkája állandóan az izomzat, a szervezlet, az idegzet egy és ugyanazon részeit foglalkoztatja; a műhelyek általában rossz levegőjűek, sokszor gázokkal telítettek, a munkás személyzet lakása pedig a tipikus tömeglakások mintáját mutatja: túlszűfolt, sokszor dohos, nedves pince helyiség és így tiszta képet alkothatunk magunknak az iparos ifjúság szánalmas helyzetéről.

Az iparos ifjúság, amely nagy többségében városokban helyezkedik el, legtöbbször oly műhelyekben, gyárakban dolgozik, amelyek a higiénia legegyszerűbb követelményeit sem elégitik ki. Nálunk rendszerint a műhelyek pincékben, sőtét odúknak, szóval az épületeknek lakhatóság szempontjából alkalmatlan, fölös helyiségeiben vannak elhelyezve. Az egészségügyi törvény 15. §-a a hatóságok kötelességévé teszi, hogy felügyeljenek „vájjon a fennálló iparüzletek nem gyakorolnak-e a közegészségügyre ártalmas befolyást“ és ha igen „intézkedni tartoznak ezen befolyás elhárításáról.“ Azonban látjuk-e ennek foganatját valahol is?

Hiányos, illetve hibás törvényi intézkedés, hogy az ipartörvény alá tartozó telepek felügyeletét általában csak az iparfelügyelők végzik. Szükséges volna, hogy iparegészségügyi szakorvosok rendeltessenek ki az ipari telepek közegészségügyének ellenőrzésére.**)

*) Itt említem meg, hogy az Országos Szabadoktatási Tanács — ezideig nagyon csekély eredménnyel. — három irányba terjesztette ki működését: a) falusi népies ismeretterjesztő előadásokra, b) az iparosok és a szakképzett munkások általános műveltségi irányban való továbbképzésre szolgáló előadásorozatokra tanfolyamokra és munkásgimnáziumokra és c) műveltebb közönység Közművelődési szükségleteit szolgáló népszerű tudományos (u. m. szabadliceális egyes sorozatos előadásokra és felolvasásokra).

Nézetem szerint az O. Sz. O. T. hivatása teljesen új alapokra fektetendő és pedig azon szempont figyelembe vételével, hogy elsősorban az ifjúság minden csoportjának a foglalkozásának elegendő szakismereteket nyújtsa és evvel kapcsolatban szolgálja csak a művelődés elősegítését.

Természetesen az ifjúsági egyesületek felállításával az O. Sz. O. T. működése feleslegessé válik.

**) Badenben, Bajorországban orvosi iparfelügyelők vannak (Landesgewerbearzt), Angliában szintén nagy a számuk (certifying surgeons); épp úgy Belgiumban.

Örömmel vettük a közegészségügyi ministerium felállítását s így biztos a reményünk, hogy a közegészségügy terén hamarosan üdvös reformok történnek. Vonatkozik ez az ipartörvény módosítására is.

Az idézett törvény 60. §-a szerint az iparhatóság 12 éven aluli gyermek foglalkoztatását megengedheti (ami lehetetlenség!), a 64. §-a a 14 éven aluliaknak napi 10, a 14 éven felüli tanoncoknak meg a napi 12 óra maximális munkaidőt állapítja meg, ami túlságos testi megerőltetést jelent és így káros hatású a gyermek fejlődésére. Sőt a 65. §. a 14—16 éveseknek éjjeli 6 órás munkát is engedélyez, aminek súlyos következményeiről bővebben szólni sem kell. A gyermekvédelmi törekvéseknek minden eszközzel oda kell hatniok, hogy a gyermeket, a fejlődésben levő ifjút mennél magasabb korban (legalább 15—16 éven felül) engedjék csak a kenyérkereső, munkás pályára, hogy játszi ifjúságában mennél több időt szentelhessen testi és lelki életének gondtalan, szabad kifejesztésére.

Különösen súlyt kell arra helyezni, hogy terheesebb fizikai munkákra csak azok legyenek alkalmazhatók, akik ahhoz elegendő testi erővel rendelkeznek. Ez már azért is biztosítandó volna, mert a munkaadó rendszeren nem a szülő és így az inasgyerek egyéni érdekeivel bizony a gazdája nem sokat törődik.

A statisztika beigazolja, hogy az iparos ifjúság körében leljük a betegségek legtöbb változatát, a legnagyobb számát és az elsatnyulás legszomorúbb formáit.

Szívbe markoló érzés látni a sok inasgyerek szintelenségét, fonnyadtságát. Szülői gondozás hiányában, akaratlan tudatlanságukban, a test és lélek kiépítésében a legmostohább sorsra vannak kárhóztatva.

Fontos a testi egészségre, hogy az iparos ifjúság a vasárnapon kívül hétköznap is egy délután szabad legyen.*) Míg a vasárnap a testi és lelki szórakozásokra fordítatik, addig a hétköznap délután a test és lélek rendszeres fejlesztésére, nevelésére használandó fel. Hogy azonban a kiképzésnél tömegbeni torlódások elő ne forduljanak, lehetne egyes iparágak

*) Angliában a week-endek alakjában e célra szolgál a szombat délután. Az üzleket törvény alapján a hét egy délutánján 1 órakor be kell zárni, hogy az alkalmazottak testüket kellően fejlesszteni, edzeni tudják.

szerint más és más délutánt szabaddá tenni, miáltal az oktatások — kisebb csoportokról lévén szó, — könnyebben, eredményesebben történhetnek.

Minden város (városnegyed, község) ifjúságának egy modern sporttelepet és tornacsarnokot (fürdővel*) kell berendezni. Addig is, míg a gyakorlatban ez megvalósulhat, egyéb meglévő sporttelepek, valamint az iskolák tornatermei utalandók ki megfelelő időbeosztással, később, főleg sportünnepek jövedelméből fokozatosan minden felszerelés beszerezhető.

A testnevelőt az erre szolgáló útmutató alapján szakemberek kell, hogy végezzék. A testi kiképzés mellett megfelelő orvos közreműködésével az egészség ápolását és egyéb szükséges ismereteket is tervszerűen oktassák (az orvos emellett az állandó időszaki vizsgálatokat is eszközözi).

A testnevelésnek ki kell terjeszkednie a test minden részének rendszeres edzésére. Főként a szabadtéri gyakorlatok üzendők, továbbá torna, atlétika, turisztika, birkózás, úszás, népies játékok és a téli sportok.

A testi és szellemi oktatások ügyes változtatásával szórakozás lesz a kiképzés, amire nagy súlyt keli helyezni, mert csak így lehet az aránylag kisebb intelligenciával rendelkező ifjúságot érdemleges foglalkozásra bírni. Aki nem érti ennek a módját, ne is vállalkozzon oktatónak, mert többet ront, mint használ.

Ami az iparos ifjúság testi nevelésére fel lett említve, nagyban a kishivatalnokok csoportjára is vonatkozik. Miután közép-, esetleg felsőbb iskolai képzettségük van, társadalmi elhelyezkedésük, intelligenciájuk, a testi nevelés megoldását megkönnyíti. Nagyarányú irodai lekööttségük, a kevés mozgás, a szoba levegő ártalmassága, náluk épp úgy szükségessé teszi az intenzív testi edzést, mint az iskolánkívüli ifjúság többi csoportjainál.

Miként a földműves ifjúságnál, épp úgy az iskolánkívüli ifjúság többi csoportjainál is a testneveléssel kapcsolatban a szak- és általános művelődést előmozdító ismeretek gyarapítására rendszeres előadások tartandók.

*) Amerikában az úszómedence a tornacsarnoktól elválaszthatatlan. Játéktereken is fürdők (egyalb zuhanykészülékek) vannak.

A sporthygiénia fürdők létesítését feltétlenül megkívánja. Rendszeres fürdőzés a test egészségére előnyösebb, mint némely sportágzat kultiválása.

Meg kell még említenem, hogy az iskolánkívüli ifjúságnál intézkedés tárgyát képezze, miszerint a kiképzésen részt nem vevők vagy személyileg (ha önálló foglalkozást üznek), vagy a munkaadók súlyos pénzbírság kirovásával, fegyelmi büntetéssel felelősségre vonassanak. Csak úgy lehet biztosítani az oktatásokon való állandó megjelenést, ha ennek elmulasztása érezhető megtorlással jár. A múltban pld. az iskolamulasztás pénzbírsága oly csekély volt, hogy a munkaadónak nagyobb haszna volt, ha az alkalmazottai az iskolai idő alatt dolgoztak.

A másik gondoskodás pedig az legyen, hogy a hallgatók az előadások alatt elsősorban élvezetes lelki szórakozáshoz jussanak, miáltal bennök a kiképzés iránti meleg érdeklődés felébresztetik. Az ifjúság helyes nevelése és kellő érzékkel történő kezelése különben megérteti velők a testi és szellemi nevelésnek nagy gyakorlati jelentőségét. Minden ifjában meg van a szép, a nemes iránti lelkesedés nyers alapja, csak odaadó gondozás szükséges, hogy ezen értékes lelki tulajdonság tiszta finomságában kifejlődjön. Ehhez pedig egy mód van: a néptanítók lelkes munkálkodása.

Összefoglalva az elmondottakat: az iskolánkívüli*) ifjúság testi nevelése népesedési, népegészségi, népjóléti és családvédelmi szempontból oly fontos nemzeti követelmény, hogy a nemes ügy lelkes felkarolása már nem késhet tovább.

*) Az 1910. é. statisztikai adatok szerint az elemi iskola elvégzése után összesen 118.800 középiskolai ifjú részesült testi nevelésben. Ekkor a 6—18 évesek létszáma 2,576.817 volt, vagyis 90 százalék egyáltalán semminemű testi nevelést nem kapott. E beszédes számadateléggé igazolja, hogy az iskolánkívüli ifjúság testi nevelésére nálunk mily nagy szükség van, — ha tovább élni, fejlődni, gyarapodni akurunk!

Ifjúsági egyesületek szervezése.

Egységben az erő!

Az erők egyesítése adja meg a hatalom nagyságát.

Ezen szent igazságot szem előtt tartva, szükséges, hogy az iskolánkívüli ifjúságot a mai szétszórtságukból, elhagyatottságukból, egyesületekbe tömörítsük, hogy az egyesületi életen belül megkaphassák ama testi, szellemi és lelki gondozást, amely eredményében jelentékenyen hozzájárul a nemzeti erő fokozására.

Az ifjúsági egyesület tulajdonképpen a gyakorlati élethez egy továbbképző iskola kell hogy legyen.

Az iskolánkívüli ifjúság 90%-át alkotja az összifjóságnak és így fogalmat alkothatunk ama népmvelési kultúrmissió jelentőségéről, amelyet az ifjúsági egyesületek hivatva vannak a jövőben betölteni.

Az elemi iskola elvégzése után az ifjúságnak mintegy 10%-a nyer közép- és felsőbb iskolákban továbbképzést. A fennmaradó 90%-nak csak elenyészően csekély töredéke jut valamelyes oktatáshoz a gazdasági és ipari ismétlő iskolákban (ott is csak rövid ideig, primitív alapon, leggyengébb sikerrel).

Kultúrában, gazdagságban pedig csak akkor haladhatunk kellő lendülettel előre, ha a nagy tömeg: a köznép kellő testi, szellemi és lelki felkészültséggel járulhat hozzá az állami, a társadalmi és az egyéni javak gyarapításához.

Az iskolánkívüli ifjúságunk épp abban a korban nélkülözi a testi és szellemi rendszeres nevelést, amikor a zsenge test, a fogékony lélek a testi, a jellemi és a lelki tulajdonságok fejlesztésére a legalkalmasabb és a jelenlegi állapotok miatt akaraton kívül vézna testtel, üres lélekkel, sötét tudatlansággal kénytelenek megkezdeni az élet nehéz küzdelmét. Milyen lesz akkor alkotó munkájuk?! . . .

Az iskolánkívüli ifjúság, a nemzeti erő e nagy heverő tőkéje egyáltalán nincs gyümölcsöztetve.

Elengedhetetlen, miszerint gondoskodjunk arról, hogy jövőben az ifjak az élet nagy vándor útjára útravalóul tarso-lyukban mindazon javakat magukkal vigyék, amelyek az ál-lami és egyéni lét fenntartáshoz részükre a legproduktívabb munkálkodást biztosítják. Ez a kincs pedig: acélos test, nemes lélek és a szellemi gazdagság.

Törvényileg kötelezővé kell tenni, hogy minden ifjú 14—20 (21) éves koráig valamely ifjúsági egyesületnek tagja legyen (bizo-nyos módosításokkal vonatkozik ez a női nemre is). Evvel szemben biztosítékot kell nyújtani az ifjúságnak, hogy az egye-sületi élet keretén belül, testi és lelki szórakozások közepette, megkapja az egyéni nemesedés minden kellékét.

Nálunk magyaroknál, kiknél az egyesületi élet iránt oly kevés érzék van kifejlődve,*) az ifjúság kötelező egyesítése meglehetősen kemény diót képez. Különösen falvakban fog ez nehezen menni, ahol a makacs konzervatizmus ellensége min-den haladásnak, minden modernizmusnak.

Szó sincs róla: omne principium defficile. De a magasz-tos célt szem előtt lebegtetve, kitartás, az ügy iránti nemes lelkesedés erőt fog adni a szép vállalkozás minden akadályá-nak leküzdésére és biztos vagyok benne, ha a magyar társa-dalom minden nemesen érző tagja komoly akarattal fogja fel a nagyjelentőségű akció megvalósításának szándékát, az esz-mét hamarosan a gyors és határozott cselekvés legszebb ered-ménye váltja fel.

Az ifjúsági egyesületek kormányi intézkedés alapján vol-nának megszervezendők és állandó állami felügyelet alatt ál-lanának.

A szervezés módját akként képzelem, hogy minden köz-ség (amely legalább egyezer lelket számlál egy, kisebb közsé-

*) Hogy az egyes államokban a háború előtt milyen számban voltak pld. testedző egye-sületek, támpontul néhány érdekes adatot közlök a „Fédération européenne de Gymnastique“ 1912. évi jelentéséből:

Németország	10265 egyesület	1063554 tag
Franciaország	1414 „	350000 „
Cseh (Sokol)	945 „	95000 „
Magyarország	62 „	20000 „
Portugália	1 „	500 „

Itt meg kell említenem, hogy a háború előtt a honvédelmi miniszter kezdeményezésére lövész tanfolyamokat szerveztek, amelyeknek 1913. évben 91 volt a száma és 3436 a résztvevője. Míután ezen tanfolyamok teljes egyoldalúsággal az ifjúság általános testi nevelését nem szolgálták, foko-zatosan feloszlottak, sőt újabban az ifjúság neveléséből a katonai kiképzést ki is kapcsolták, hogy az ifjúság egészséges testi kifejlesztése a katonai szolgálatra a legjobb alap és előkészítő iskola.

gek együttesen egyet) városok nagyságukhoz képest (város negyedenként) a megfelelő számú ifjúsági egyesületet állítják fel.

Közigazgatási és felügyeleti szempontból minden járás székhelyén és e felett minden megye székhelyén egy-egy testnevelési bizottság működne (a hatóság orvosának, tanügyi vezetőjének és egy testnevelési előadó közreműködésével.) A legfőbb irányító fórum a közoktatásügyi ministerium testnevelési osztálya.

Az ifjúsági egyesületekben négy irányban történne a kiképzés:

- 1) testi,
- 2) kulturális (általános népművelődés),
- 3) gazdasági (ipari- és földművelési szakismeretek) és
- 4) erkölcsi (hazafiság, vallásosság, jellemfejlesztés stb.)

Itt megjegyzem, hogy célszerű lenne, miszerint minden iskola is egy-egy ifjúsági egyesületet alkotna, mert a nemzeti nevelés összes szempontjai szerint csak akkor valósulna meg helyes módon az iskolai nevelés.

A gyakorlati élethez való célszerű előkészítést az egyesülésnek a nemes összetartozandósági érzete az egyesületi élet keretén belül adja meg legjobban.

Az ifjúsági egyesületek felállítása úgy a társadalomra, mint az államra nagy anyagi áldozatot ró,*) azonban az ellenszolgáltatás eredményében bőségesen meghozza a kamatokat. A testi és szellemi fogyatékoság következménye a kisebb munkateljesítmény és a minimális termelési produktum. Ha tehát ezirányban intenzív nevelő és fejlesztő munkásságot végzünk, úgy elérjük azt, hogy gyarapodik az egyén, a társadalom és végül az állam gazdasági vagyona. Ennek egyesült erővel való fokozása pedig elsőrendű hazafias kötelességünk.

*) Csupán a falvakban 8-10000 ifjúsági egyesület létesítése válik szükségessé.

A testnevelés és egyéb oktatások tananyaga.

Abból az elvből indulok ki, hogy non scholae, sed vitae discimus. Az életben pedig csak az állja meg kellően a helyét, ki az erő és tudás hatalmával felvértezten fog hozzá a lét küzdelmeihez. Ezt kell szem előtt tartani az oktatóknak és az oktatandóknak.

A testnevelés és evvel kapcsolatos kiképzés gyakorlati és elméleti oktatásra oszlik fel.

A gyakorlati testi kiképzés célja: a test minden részének, szervének edzése, erősítése. Így: izmok, szív, tüdő, idegzet, stb. Erre szolgálnak a különféle gyakorlatok, játékok, testi szokások.

A gyakorlatok amelyek a talajon, vagy tornaszereken hajtathatók végre az alábbiak:

Rend, láb, kar és váll, nyak, hasizom, oldalizom, törzsfeszítő, lélegzési, egyensúly, járás, futás, szökdelés, ugrás, függesztés és támaszkodás, ügyességi, társas, hol, buzogány, népjátékok. Sportok: úszás, football, szertorna, ródlizás, síelés, korcsolyázás.

Atlétikából: futás (mezei, erdei) ugrás, rúdugrás, súlydobás, diszkoszdobás, gerelyvetés, birkózás.

Turista kirándulások alkalmából: terep akadályok elhárítása, távbecslés, éleslátás gyakorlása, tájékozódás a terepen, delejtűvel, órával, sarkcsillaggal, erdőben és térkép olvasás. (Ahol történelmi nevezetességű hely a közelben van, annak méltatása végett oda ki kell randulni.)

A gyakorlatok végrehajtási módja és a vezényszavak az e célra összeállított útmutatóból volnának kivehetőek. — A fő az egyöntetűség és egységesség.

Az iskolán kívüli ifjúságnál a testneveléssel kapcsolatban a következők oktatandók:

1. Egészségtan.

Az egészség ápolása, fertőzések, nemi bajok elhárítása, első segélynyújtás. A bőr,*) fogak**) gondozása, helyes táplálkozás, öltözködés, tisztaság, alvás, hygienikus lakás, a szülők kötelmei a gyermekek testi nevelése szempontjából. A szesz és dohányzás ártalmassága.

2. általános művelődési tárgyak.

a) világtörténelem keretén belül kidomborítva a magyar nemzet története oktatólagos és népies formában.

b) természettudományok oly mérvben, mint azt az ifjak foglalkozásköre és társadalmi állása megkívánja.

c) Ifjúsági könyvtárak létesítése, olvasó esték rendezése. A magyar faj kiválóságainak és a nyelv szépségeinek ismeretése, hazafias irodalom terjesztése.

d) Film (szemléltető) képekkel aktuális, avagy általános érdeklő, tanulságos témák előadása minden idevágó tudomány ágazatból.

3. Szakismeretek gyarapítására:

a) gazdasági oktatások a kisbirtok rendszer szempontjából: többiermelés, modern gazdálkodás, állattenyésztés, konyhakertészet, szőlőművelés, gazdasági gépek alkalmazása stb.,

b) házi ipar népszerűsítése (slójd tanfolyam),

c) iparos ifjagnál a szakmájuknak megfelelő továbbképzés (fa és fém munkában, fizikai, mehanikai, kémiai stb).

4. Vallás- és erkölcsstan.

a) Hittan erkölcsi nevelés szempontjából. (Vallásos mélység nélkül nincs erkölcs. Fontos tehát, hogy mindenki saját vallásában a szükséges lelki támogatásban részesüljön.)

*) A bőr gondozása nagyfontosságú, mert testünknek legnagyobb felületét képezi és a hideg és meleg elleni védekezés tekintetében az ember szervezetében nagy szerepet játszik. A bőr edzési nem vízzel — mint szokásos, — hanem levegővel, amely bennünket körül vesz kell végezni, mert mint Hecker professzor is mondja, nem vagyunk halak, hanem egy végtelen légtengerben élünk, tehát a levegő különféle behatásai ellen kell a megfelelő védekezést keresni.

**) Statisztikai komor számok igazolják, hogy a fogak fertőzésnél mily nagy szerepet játszanak és hogy a rossz fogak a táplálkozást mennyire befolyásolják. Egy müncheni orvos megállapította, hogy az iskolába lépő gyermekek 92 százaléka rossz fogazatú. Lyukas fogazaton keresztül a bacillus könnyen a testbe juthat s nem egy tuberkolotikus fertőzés innen ered. Vogl dr. szerint jó fogazatúak közül 48 százalék, rossz fogazatúakból csak 32 százalék alkalmas katonai szolgálatra.

b) Erkölcsstan: jellemfejlesztés, hazaszeretet, törvénytisztelés (a fontosabb törvények ismerttetendők, hogy tájékozottan mindenki állami, társadalmi, családi, felebaráti és hazafiúi kötelemének eleget tegyen), határozottság, bátorság, akaraterő, nyíltság, felebaráti szeretet, nemes becsvágy felébresztése és fejlesztése, engedelmesség, fegyelmezettség, közszellem és egyetértés stb.

5. Ének, zene, tánc.

Az egyesületi élet iránti kedvet ezek kultiválása nagyon emeli és amellet fokozza a lelki finomodást, a szép, a nemes iránti rajongást.

6. Tűzoltásbani kiképzés.

Ennek gyakorlati jelentőségei külön méltatni felesleges. Falusi ifjagnál elmaradhatatlan. Már az egyesületi tömörülésre is e kiképzési ágazat nagy vonzó hatással van, mert kedvenc foglalkozása a falusiaknak.

A felsoroltak könnyen annak látszatát kelthetik, mintha az iskolánkívüli ifjúságtól egyetemi tudást követelnék. Pedig dehogy. Semmi olyant nem gondolok oktatni, aminek gyakorlati értéke nincsen. A gyakorlati éleihez kell nevelnünk az ifjúságot. A nevelésnek nem szabad egyoldalúan kiképezni a hallgatókat. Épp ezért szükséges, hogy az öntudatos, alkotásra képes kultúremler minden szükségelt igényét a nyert erő és tudás kielégítse.

Vezető szempont legyen a nemzeties irány! Enélkül a fáradozás kárba vész. A nemzeti állam eszméjét mint végcél kell oda állítani az egyéni tökéletesbülés szükséglete elé, — ez pedig a történelmi alapokon álló állami közösség eszményének diadalra juttatása.

Az iskolai ifjúság testi, szellemi és erkölcsi nevelése is sok módosítást kivan, azonban bízva abban, hogy e téren hamarosan üdvös reformok történnek, bővebben erre most nem térük ki.

A kitűzött cél érdekében álló, hogy a népoktatók magasztos nemzeti munkásságukért kellően honorálva legyenek, mert anyagi jólét mellett az ambíció is nagyobb lesz. Hogy

népnevelésünk eddig oly csekély eredményt produkált, annak főleg az volt az oka, hogy a tanítók fizetése aránylag a leg-minimálisabb volt.

A nemzet önzetlen napszamosai munkájukért nem levé- nek kellően díjazva, magánfoglalkozásokkal igyekeztek anyagi helyzetükön segíteni (könyvelők, gazdálkodók stb. lettek), mi- által elhanyagolták az iskolát és különösen falvakban alig egy pár hónapon át tanítottak évente.

Adjunk módot a tanítóknak, hogy közülük számosan paedagogiai ismereteiket külföldi tanulmányutakkal gazdagon gyarapíthassák, hogy a nyugateurópai jóval előrehaladottabb iskolai nevelést mielőbb elérjük, mert csak így tarthatunk lé- pést a többi kultúrállamokkal.

Tanuljunk a német és japán tanítómesterektől. Emeljük fel társadalmunk fényes magaslatára a tanítói kart abban a szent meggyőződésben, hogy a nemzeti hatalom épületének ők a pallérosai: egész munkával, eszményi lelkesedéssel szé- pet, nemeset alkotnak, félmunkával a meglévő alkotást is le- rombolják.

A népnevelés nagyjelentőségű érdeke megkívánja azt is, hogy a tanítóság létszámát akként fokozzuk, hogy egy tanítóra ne essen több mint 30—40 tanítvány. A tömegnevelés munká- jában az egyéni nevelés annál értékesebb lesz, ha az egyes tanítványokkal külön-külön a tanító mennél többet foglalkoz- hatik. Ennek pedig feltétele a minimális diák-létszám.

A békés kulturális haladásnak jövőben egy jelszava lehet: „iskola és tanító!“ . . .

Az ifjúság testi nevelésének nemzeti jelentősége.

Az ifjúság lelkiismeretes, rendszeres testi nevelése a nemzeti erő gyarapodását jelenti.

A fajfentartás természeti törvénye megkívánja a faj nemesítését, erősítését. Ennek egyedüli módja: az egészséges élet, a test hűséges ápolása, gondozása, edzése, fejlesztése, külső behatások által keletkező betegségek elleni védelme, biztosított orvosi gyógykezelése. Ha ezen feltételek végrehajtásával neveljük a jövő nemzedék reményteljes ifjait, úgy egy tökéletes egészséges generációt nyerünk. A folytonos fajjavítás pedig az ember testi tökéletességéhez, az emberi jólét paradicsomához vezet.

A test tökéletes fejlettsége, az egészséges testi élet, fokozza a munka kedvet, nagyobb munka teljesítményre képesít, miáltal többszörös lesz a termelés produktuma. A fokozott fizikai teljesítmény mellett egészséges szervezettel, egészséges idegzettel, sokkal terjedelmesebb szellemi munkát is lehet végezni. Tehát végeredményben céltudatos neveléssel úgy a fizikai, mint a szellemi munka nagyságát emelhetjük, aminek hasznából egyaránt részesedik az egyén és az állam. Gyarapszik az egyéni és az állami gazdasági vagyon, az egyéni és állami kultúra. Gazdaság, kultúra pedig az állam leghatalmasabb fegyvere.

Ha a tömegnevelés keretén belül a már említett feltételek szerint kidomborítjuk az egyéni tökéletességet és pedig az eszményi lelkesedés felemelő akaratával, idővel megkapjuk az ideális embert, az ideális társadalmat és az ideális államot. Ez pedig a kultúra végcélja. Az államot alkotó egyedek egyéni érték súlya összességében megadja a nemzet kulturális, gazdasági és hatalmi erejének mértékét.

Nemcsak egyéni, hanem a mint látjuk elsőrendű nemzeti érdek az ifjúság testi nevelésének méltó felkarolása. A nem-

zeti érdeket azonban csak akkor biztosítjuk, ha a nevelést kiterjesztjük az ifjúság minden rétegére. Az állami életben hasznos polgárrá kell nevelni minden egyént, ennek pedig első feltétele, hogy megadjuk hozzá a szükséges alapot: az egészséges ép testet. Az ép testbe már könnyű aztán az ép lelket beépíteni.

Ép test ép lélek: ez az ép ember!

A nemzeti erkölcsön felépített lélek nemes kincse: a forró hazaszeretet, a becsületes jellem, a komoly becsvágy, a felebaráti szeretet, az isteni, állami, társadalmi és családi törvények tisztelése. A lelki erények fenséges szépségében való gyakorlása nagy haszon az egyénre, óriási vagyont jelent a nemzetre. Az ifjúságban parlagon hever a lélek termő talaja, csak hozzá kell látnunk a gondos megműveléséhez.

A kulturális és gazdasági javak mellett az ifjúság testi nevelése honvédelmi szempontból*) is nagy jelentőségű a nemzetre.

A néperő adja meg a véderőt! Mennél nagyobb a néperő, annál nagyobb a véderő.

A világháború beigazolta, hogy a hatalmak harci küzdelmét nem a normálisan szervezett hadseregek vívják, hanem a népek egész ereje: a néphadsereg. A néphadsereg ereje egyenes arányban áll a nép erejével, ez pedig függő viszonyban van a védképesek számával.

Bármiképen is záródjon le a világháború eseménydús krónikája, Kant Immanuel ideális viiágbékéje nem fog még bekövetkezni. Szó sincs róla, nem lesz többé a kultúra és a gazdasági haladás rovására túlzott, állig való felfegyverkezés, azonban nem maradhat el ama állami előregondoskodás, hogy a béke áldásos munkájában is el legyen készülve ha kell, az ultima ratióval: a háborúval megvédeni létének minden érdekét.

Az állandó hadsereg létszáma redukálódni fog, a katonai szolgálati kötelezettség határideje csökken és így kisebb idő vétetik el a dolgozó polgárok alkotó munkásságából. Azonban emellett meg lesz az alap, amely szükséges ahhoz, hogyha kell, talpra álljon az ország egész népe. Ezt pedig azzal érhetjük el, hogy intenzív testi kiképzéssel katonai szolgálatra alkalmassá mennél több ifjút nevelünk.

*) Svájcban 20 éves korig minden ifjú köteles magát testileg fejleszteni, edzeni, aminek következménye, hogy a sorköteles újoncok 70 százaléka állag beválik.

A közegészségügy javítására valamint a védképesség fokozására a testi kiképzésen kívül szükséges még a következő állami és társadalmi gondoskodás:

1. A gyermekhalandóság csökkentése. Minden lehullott bimbó a nemzet fájáról érzékeny veszteség. A csecsemővédelemről az Eü. t. 24., 26. paragrafusai és az 1898. évi 5500. B. M. r. intézkednek. Nincs szó azonban a szülői házban levő csecsemők hatósági gondozásáról, felügyeletéről (t. i. csak a dajkaságba adott csecsemőkre nézve vannak törvényes határozványok).

Szociális intézményekkel gondoskodni kell, hogy az iskolás gyermekek részére napközi otthon, szünidei gyermektelep létesíttessék és elhagyott árva és a szegénysorsú gyermekek felkaroltassanak.

2. A helyes anyanevelés oktatólagos kifejlesztése egyik legfontosabb kötelességünk. Anya és szülő kötelme a gyermekkel szemben oly sok tudnivalót kíván, hogy e hiányosságokat különösen az egyszerűbb néposztálynál felvilágosító akcióval sürgősen pótolni kell.

A leány nevelésnél pedig ama szempont vezéreljen bennünket, hogy a mai leányok anyjai lesznek a jövőendő ifjúságnak, a jövőendő honvédőknek.

3. A család az egyén és az állam boldogulásának alapja! Állami és társadalmi közös mozgalommal oda kell hatni, hogy csakis egészséges vérű és egészséges szervezetű személyek léphessenek házasságra.*)

A fiatalságban — különösen az utóbbi időben — jelentős százalékkal vannak olyanok, akik szülőktől örökölt betegségben szenvednek. Szülők átkos könnyelmű bűne: ártatlan gyermekek nehéz szenvedése, a jövő generáció elcsenevésesezése! Ez pedig romboló munka az eszményi építkezésben . . .

Ha sikerül elérni azt, hogy csupa egészséges szülő egészséges gyermeknek ad életet és azokat egészséges nevelésben részesítik, a nemzeti erősödés egyik legeszményibb feltétele nyer megvalósulást.

*) Az Észak-Amerikai Egyesült államokban külön törvény tiltja, hogy nemi betegségben szenvedők, alkoholisták, öröklődő testi és idegrendszer bántalmakban levők házasságra léphessenek. Csehország is már hasonló törvényt alkot.

Kívánatos lenne a kötelező orvosi szakszerű megvizsgálás elrendelése mindkét házastársra.

Építünk! . . .

Régi hazánk, romjaiból új Magyarország épül. Jól rakjuk le az alapot, mert csak akkor lesz erős az épület. Az alapot fiatalságunk alkotja, új Magyarország szülöttjei

Erősítsük őket, hogy erősödjön édes hazánk, magyar nemzetünk ...

Tartalom.

	Oldal
Bevezetés.....	5
Az ifjúság testi nevelésének feltételei	8
Az iskolán kívüli ifjúság testi nevelésének jelen- tősége	15
Ifjúsági egyesületek szervezése.....	20
A testnevelés és egyéb oktatások tananyaga	23
Az ifjúság testi nevelésének nemzeti jelentősége.....	27